

TISKOVÁ ZPRÁVA

Na pomezí samoty / *Frontiers of Solitude* / 31. 3. - 29. 5. 2016

Vernisáž 31. 3. 2016 v 17 hodin, performance: Martin Zet

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Komenského 10, Jihlava

Finnur Arnar Arnarson /IS/, Peter Cusack /GB/, Gunhild Enger /NO/, Þórunn Eymundardóttir /IS/, Elvar Már Kjartansson /IS/, Alena Kotzmannová /CZ/, Iselin Lindstad Hauge /NO/, Ibra Ibrahimovič /CZ/, Julia Martin /DE/IS/, Pavel Mrkus /CZ/, Greg Pope /GB/NO/, Ivar Smedstad /NO/, Pavel Sterec /CZ/, Vladimír Turner /CZ/, Robert Vlasák /CZ/, Martin Zet /CZ/

Kurátoři: Dagmar Šubrtová, Miloš Vojtěchovský, Michal Kindernay

Druhé zastavení na pomezích samot

Výstava *Na pomezí samoty / Frontiers of Solitude* vychází ze společného několikaměsíčního experimentu dvaceti umělců a kurátorů z Islandu, Norska, České republiky a Velké Británie. Vystavené práce vznikly v rámci dosud probíhajícího projektu a byly inspirovány zkušenostmi a informacemi získanými z krátkých výzkumných cest do Finnmarky v arktickém Norsku, do uhelné pánve v severních Čechách a po vybraných oblastech Islandu. Projekt se takto proměnil v umělecko-výzvědnou sondu do topografie tří geograficky, geologicky, klimaticky, kulturně i sociálně poměrně vzdálených koutů Evropy. Výstava poskytuje možnost hledat nečekané souvislosti, nalézat rozdíly nebo protiklady.

Vystavující pracují v širokém rozptylu metod, médií, postojů, vnímání a strategií. Některé práce odkazují k poměrně odtazítým, metaforickým rezonancím a směřují ke vzdáleným horizontům, jiné jsou naopak velmi spontánním, osobním komentářem k okamžiku, ke konkrétní situaci v krajině. Výstava je rozdělena na tři geograficky definované prostory a tematická provázanost celku by měla posloužit jako společný jmenovatel a organické pojítko.

Koncept i jednotlivé práce výstavy vycházejí ze zabývání se třemi krajinnými geotypy a biotypy evropského kontinentu. Dohromady tvoří snad trochu nesourodou mozaiku jednotlivých míst, zákoutí, sítí pěšin, systémů odpadních vod, čistých i mrtvých potoků, odkališť i jezer, příběhů osad, vesnic i lidí. Zobrazují konsekvence zákonů tržního hospodářství, mocné technologie konstruované k neustálému zrychlování, k cyklení a řetězení algoritmů penetrace, transformace a perforace hlubokých i povrchových vrstev živé krajiny. Nakonec ale nejde o prospektorskou práci: záseky, proluky, propadliny, šrámy, jizvy, vepsané do lokálních endemických nik i do velkých krajinných celků, lze docela snadno vnímat okolo sebe. Vidět na vlastní oči, slyšet na vlastní uši.

Island

Během přípravy jsme zaznamenali několik událostí, ovlivňujících sociálně-politický obrys v lokálním i globálním významu. Autoři programu expedice na Island se zaměřili na environmentální důsledky gigantické stavby vodní údolní přehrady Kárahnjúkar. Ta vznikla, aby „živila“ tavicí pec hliníku, postavenou před několika lety nadnárodní korporací Alcoa. Na konci roku prosákla do médií zpráva o vyjednávání mezi islandskou a britskou vládou o finančním a energetickém propojení ostrovů. Levná energie z centrální vysočiny Islandu by mohla být přeměněna na elektrickou energii a kabelem dopravena k pobřeží západního Skotska. Geo a hydro-energie, které má Island „nadbytek“, by měla posílit nebo dokonce nahradit energetiku Spojeného Království a přinést Islandu trvalý přísun financí. Zároveň by ale hluboce zasáhla do doposud relativně netknuté divočiny islandského vnitrozemí. K otázkám ambivalence „levné energie“ se videodokumentací poeticko-subverzivní intervence vyslovuje krajinná architektka a umělkyně Julie Martin, v obecnější rovině pak ve videoinstalaci Pavel Mrkus. Ivar Smedstad detailně mapuje překvapivou podobnost mikromorfologie povrchu omšelého mramorového náhrobku na vesnickém hřbitově s makroměřítkem opuštěné islandské krajiny a Finnur Arnar Arnarson se ve videu a textu pokouší vyrovnat s naším ambivalentním postojem k přírodě a vlastní pohodlnosti.

Norsko

Finnmarka se nazývá severní pomezí Norska, Švédska, Finska a Ruska. Zde se nachází obří industriální komplex Nikel, dnes patrně nejzamořenější místo severovýchodní Evropy. Účastníci norské expedice se ve Finnmarce seznámili s fakty o místní těžbě rudy, o ilegálním i legálním ukládání toxických odpadů na dna fjordů. Také se však dozvěděli o situaci Samiů - původních obyvatel tohoto území. Jejich způsob života závisel po tisíciletí na pastevectví. Industrializace, která přišla s norskými těžařskými společnostmi, sice poskytla luxus lukrativního zaměstnání, ale v důsledku nenávratně zničila jejich původní kulturu. Ta je založena na intuitivní sounáležitosti a respektu k přírodě, s níž byl svět Samiů úzce svázán, a kterou těžba na severu také nenávratně proměnila.

Elvar Már Kjartansson reagoval na střet kulturních a sociálních vzorců videem s jednoduchým fyzikálním experimentem, dokazujícím, jak se mohou lišit metody, jimiž pojednáváme kmen břízy severní a okolní svět. Poetický videofilm Iselin Linstad Hauge s mořskými krajinami a ostrovem obdobným způsobem reflektuje pocit nesouměřitelnosti a konfliktu obou světů. Alena Kotzmannová prožitek setkání s krajinou severního Norska zachytila v souboru fotografií a videa s příznačným názvem Na Zemi vzhůru nohama.

Česká republika

Během výpravy do Mostecké uhelné pánve probíhalo intenzivní jednání vlády o tom, zda lze po dvaceti letech na velkolomech Bílina a Československá armáda prolomit ekologické limity těžby. Hranice velkolomů byly stanoveny jako výsledek jednání občanských iniciativ a s intervencí Ministerstva životního prostředí ČSR v roce 1992. Smyslem bylo bránit obyvatele i relikty devastované krušnohorské přírody před nepříznivými následky těžby. Na konci října 2015 vláda vydala prohlášení, že těžební limity na dole Bílina budou prolomeny.

Cena hnědého uhlí klesá, ale vyuhlení bude pokračovat další desetiletí. Extenzivní průmyslový model hospodaření se zemí – které vedle militarizace a globalizace patří ke klíčovým symptomům 20. století – proměnilo Podkrušnohoří, přilehlé oblasti jižního Polska a Saska během 80. let v tzv. Černý trojúhelník.

Komentář ke krajině, obětované Severočeské energetické, natočený v pustinách dolů a v okolí odbagrovaných vesnic, naleznete v obrazech surreálně komických performancí Vladimíra Turnera nebo ve videu Martina Zeta. Jinou strategii našel ve zvukové instalaci, odkazující na mechanismy těžby Robert Vlasák. Můžete se také zapojit do dialogu s Thorunn Eymundardóttir, která si hraje s melancholickými vzpomínkami v sérii pohlednic fotografií míst, kde stávala před dvaceti lety vesnice Libkovice. Jako hosté se představí Peter Cusack s pěti zvukovými krajinami z okolí Mostu a Pavel Sterec s osobním dokumentem o nové expozici hornictví v NTM v Praze.

Výstavní katalog obsahuje vysvětlující texty a dokumentaci k vystaveným dílům, historické exkurze do problematiky některých oblastí a eseje k obecnějším otázkám.

Miloš Vojtěchovský, Dagmar Šubrtová, Michal Kindernay

DOPROVODNÝ PROGRAM

14. 4. 17:00 Diskuse o uranových dolech na Vysočině. Jaká je aktuální situace podmínek otevření dalšího uranového dolu? Bude povoleno nové úložiště jaderného odpadu dováženého z celé Evropy? Hosté: Lucie Drahošová Stránská (spolek Naše budoucnost bez uranu), Edvard Sequens (sdružení Calla), Aleš Bořil (starosta obce Brzkov), workshop Matěj Kolář

16. 4. Exkurze do běžně nepřístupných oblastí jihlavského podzemí – nutná rezervace (dolanova@ogv.cz).

27. 5. 19:00 Komentovaná prohlídka výstavy s kurátory

Projekt *Frontiers of Solitude/ Na pomezí samoty* je koncipován a iniciován Galerii Školská 28 (DEAI/Setkání) ve spolupráci s Ateliérem Nord (NO) a Centrem pro výtvarné umění Skaftfell (IS) a je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v Programu CZO6 Kulturní dědictví a současné umění v rámci EHP fondů 2009 – 2014.

Kontakt na kurátorku: Dagmar Šubrtová (Dasas@email.cz)

Kontakt OGV: Lenka Dolanová (dolanova@ogv.cz, tel.: +420 604 335 974)